

Zorgen over jeugd en jongeren(werk) in Best

Op 29 oktober 2018 maakte de gemeente Best bekend dat, op basis van de uitgeschreven tender, het preventieve jeugdbeleid voor 2019 wordt gegund aan de Eindhovense welzijnsorganisatie Lumens. In de door de gemeente op 30 oktober 2018 beschikbaar gestelde persinformatie wordt gesteld dat WBO taken gaat overdragen aan Lumens. Hiermee wordt de suggestie gewekt dat er niet veel gaat veranderen. Nu langzamerhand de contouren van het nieuwe aanbod bekend worden, blijkt dat het jeugd- en jongerenwerk in Best in 2019 verdwijnt en vervangen wordt door jeugdmaatschappelijk werk. Dit is geen kwestie van andere termen gebruiken voor dezelfde dienstverlening maar een fundamenteel andere koers. WBO maakt zich grote zorgen over de gevolgen hiervan voor de jeugd van Best en wil deze zorgen delen met de gemeenteraad.

Aanleiding voor de tender preventief jeugdbeleid

In het voorjaar van 2018 besloot de gemeenteraad tot herijking van het subsidiebeleid met als doel te komen tot eenvoudige en transparante subsidieprocedures. Het instrument dat daarvoor het meest geschikt werd geacht was een subsidietender.

Hoewel er bij alle aanbieders twijfels waren over het instrument, er is immers landelijk nog weinig ervaring opgedaan met subsidietenders, werd besloten om voor de periode van 1 jaar (zonder verlenging) te gaan experimenteren met de subsidietender voor preventief jeugdbeleid. Het door de gemeente Best voor de begeleiding van de tender ingehuurd bureau (BIZOB) gaf in een overleg op 18 juni 2018, voorafgaande aan de tender, al aan geen ervaring te hebben met subsidietenders en dit proces ook te beschouwen als een mogelijkheid om ervaring op te doen.

Het budget voor de tender werd vastgesteld op basis van alle subsidies die de gemeente in 2018 voor preventief jeugdbeleid beschikbaar had gesteld. Een groot deel van dit budget (5/8) werd in 2018 door WBO/ToDo ingezet voor het jeugd- en jongerenwerk. Dit budget werd in 2018 ingezet voor verbetering van de leefbaarheid in buurten/voorkomen van overlast door jongeren, talentontwikkeling en activering jongeren, voorlichting gericht op terugdringen risicogedrag, preventie alcohol en drugs en individuele begeleiding van (risico c.q. kwetsbare) jongeren.

Met het oog op de doelstellingen van de tender was de verwachting dat veel van deze activiteiten (aangevuld, vernieuwd, verbeterd of aangepast) ook in het aanbod voor 2019 een plaats zouden krijgen. Het was immers een pilot van een jaar zonder mogelijkheid tot verlenging.

Gemankeerde procedure en een starre houding

Op 18 juni 2018 organiseerde de gemeente Best een bijeenkomst waarin zij de tender toelichtte. Alle aanbieders hebben in deze bijeenkomst hun zorgen over de tender geuit. Hoofdpunten van de zorgen waren: als u niet tevreden bent over de huidige werkwijze en aanbod, waarom dan niet eerder besproken; informatie vooraf minimaal en aanbieders aan de voorkant niet betrokken bij opstellen tender; zorgen over de constructie hoofd- en onderaannemer en de juridische aansprakelijkheid; hoe verhoudt concurrentie zich tot de gewenste betere samenwerking op lokaal niveau; de korte termijn waarop de aanvraag ingediend moet worden; de korte periode (1 jaar) waarin bewezen moet worden dat de nieuwe aanpak succesvol is met het risico dat het in 2020 weer anders moet op basis van het in 2019 vast te stellen jeugdbeleid.

Door de ambtenaren werd aangegeven dat het niet de bedoeling was om een “aardverschuiving te creëren maar om ervaring op te doen met een andere wijze van subsidiëren” met als doel dienstverlening die beter aansluit bij gemeentelijke doelen, beter inzicht in de resultaten en

realiseren betere samenwerking. In het verslag van deze bijeenkomst wordt eveneens aangegeven dat het doel is om dure zorg te voorkomen en de preventie-kant aan te pakken. Daarnaast is het nadrukkelijk ook een gezamenlijke zoektocht.

Om de vragen en zorgen ook bestuurlijk kenbaar te maken vond er op 11 juli 2018 een gesprek plaats met wethouder van der Rijt. Ter voorbereiding stuurde WBO namens alle gezamenlijke aanbieders (GGD, ZuidZorg, Lumens, Best Onderwijs, Humanitas, HALT en WBO) op 3 juli een mail aan de wethouder met daarin de vragen en zorgen over de inhoud, het proces en de samenwerking in de inmiddels opengestelde tender.

Dit gesprek leidde niet tot een gedeelde zorg of aanpassing van de tender. De zorgen werden door de gemeente zonder meer van tafel geveegd.

De uitvraag en de gunning

In de uitvraag werden 6 thema's opgenomen waarop partijen als hoofdaannemer konden inschrijven (m.u.v. thema 5). De focus in alle thema's lag op zorg- en hulpverlening en er werd met geen woord gerept over jeugd- en jongerenwerk. Vreemd als je bedenkt dat zoals eerder gezegd het doel van de tender juist is om hulpverlening te voorkomen (preventie). Het jeugd- en jongerenwerk in Best richt zich al sinds jaar en dag op de kwetsbare jongeren en de risicojongeren. Door laagdrempelig en actief contact te leggen heeft het jongerenwerk van WBO een groot bereik onder de genoemde groepen. Hierdoor kunnen we snel inspelen op vragen en problemen zonder dat dure geïndiceerde jeugdzorg nodig is.

WBO heeft nadrukkelijk het voortouw genomen om samen met alle partijen een gezamenlijke aanbidding te doen. Door de gekozen constructie van hoofd- en onderaannemer en de opstelling van een van de partijen bleek het onmogelijk te zijn om het door de gemeente gewenste gezamenlijke aanbod te doen. Samenwerking werd ingeruild voor concurrentie zoals eerder door partijen gevreesd.

Nu de gunning bekend is, lijkt het erop dat er in 2019 geen jeugd- en jongerenwerk meer uitgevoerd zal worden in Best. We kunnen dit niet met zekerheid zeggen omdat de aanbidding van Lumens, ondanks verzoeken aan gemeente en Lumens, tot op heden niet openbaar gemaakt is. WBO heeft inmiddels met beroep op de Wet Openbaarheid van Bestuur een verzoek ingediend om de aanbidding openbaar te maken. Naar onze mening kan dit verzoek niet geweigerd worden omdat het een subsidietraject betreft waarop het bestuursrecht van toepassing is.

Gevolgen van de subsidietender voor het Bestse jeugdbeleid

In de afgelopen 20 jaar is er hard gewerkt aan het vormgeven van een succesvol jeugdbeleid waarin jongeren kansen kregen hun talenten te ontwikkelen in activiteiten binnen en buiten Todo, kwetsbare jongeren op maat ondersteund werden om mee te doen in en aan de samenleving, vroegtijdige signalering en aanpak dure jeugdhulpverlening voorkwam, overlastsituaties in buurten aangepakt werden door jongeren en wijkbewoners met elkaar te laten communiceren en er een actueel pakket was van voorlichtingen, trainingen en informatievoorziening. Door het wegvallen van het jeugd- en jongerenwerk vallen deze activiteiten ook weg. Doordat de nieuwe aanbieder de jongerenwerkers van WBO niet overneemt, valt daarnaast ook het in 20 jaar opgebouwde netwerk van professionele en vrijwilligersorganisaties weg.

Het verdwijnen van het jeugd- en jongerenwerk staat ook op gespannen voet met het *Beleidsakkoord 2018-2022* van het huidige college van B&W in Best. Op pagina 5 staat onder het hoofdstuk Integrale veiligheid immers dat het welzijnswerk, (ambulante) jongerenwerk en het opbouwwerk een belangrijke rol spelen in het veiligheidsbeleid van de gemeente Best. Dat deze aanpak een bijdrage

levert aan leefbaarheid en veiligheid mag duidelijk zijn door de beperkte overlast van jongeren in Best.

Naar de mening van WBO kiest de gemeente door het niet meer subsidiëren van het jeugd- en jongerenwerk voor het weggooien van 20 jaar ervaring in een sterk lokaal netwerk; komt de focus van beleid alleen maar meer te liggen op het oplossen van problemen i.p.v. voorkomen dat er problemen ontstaan; gaan we problematiseren i.p.v. normaliseren en dreigen de risicogroepen buiten beeld te raken.

Om meer inzicht te geven in de materie, wordt hierna ingegaan op de verschillen tussen jeugd- en jongerenwerk en jeugdmaatschappelijk werk.

Jeugd- en jongerenwerk of jeugdmaatschappelijk werk

Het programma van Lumens dat zij de gemeente Best heeft aangeboden n.a.v. de subsidietender voor uitvoering binnen het preventief jeugdbeleid spreekt van jeugd- en gezinswerkers met een opleiding SPH, pedagogiek of andere opleiding voor hulpverlening. Dat zijn professionals die ondersteunen bij problemen op individueel niveau of op het niveau van het gezinssysteem. Heel belangrijk dat die professionals er zijn, maar dat zijn geen jongerenwerkers of jeugdwelzijnswerkers. Het zijn professionals die focussen op problemen en niet op talenten en potentiële kwaliteiten bij jongeren. Jongerenwerkers dagen jongeren uit om boven zichzelf uit te stijgen, de eigen kwaliteiten te ontdekken en ontwikkelen, ondersteunen hen bij het ontwikkelen van gemeenschapszin en helpen hen onderdeel uit te gaan maken van de Bestse gemeenschap. Jongerenwerkers zijn verbinders en gemeenschapsbouwers, die jongeren leren wat het betekent onderdeel te zijn van een groter collectief dan een gezinssysteem, dat is een heel andere vaardigheid en heel andere focus. Niet het probleem staat centraal, maar het talent, of wat er in potentie bij jongeren aanwezig is en dat zij nog bij zichzelf moeten ontdekken.

Met het in werking treden van het programma van Lumens verdwijnt feitelijk (nagenoeg) het jongerenwerk en jeugdwelzijnswerk en daarmee de voorliggende functie en voorziening die het jongerenwerk van WBO samen met het jongerencentrum Todo vervult. Het maatschappelijk effect daarvan is misschien niet direct zichtbaar, maar zal naar alle waarschijnlijkheid in de loop van 2019 of kort daarna wel aan de oppervlakte komen. Jongeren worden niet meer geleerd en gecoacht dat zij onderdeel uitmaken van een groter collectief, een gemeenschap. Jongeren komen alleen nog maar in beeld als zij problemen hebben en/of veroorzaken en dan wordt hen geleerd dat zij hun probleem individueel moeten oplossen of binnen het kleiner collectief van het gezinssysteem. Dat druist volledig in tegen het beleid en de tijdsgeest dat van burgers verwacht dat zij samen een zorgzame samenleving opbouwen, waarin eigen netwerk en eigen kracht centraal staan en dienstbaar dient te worden ingezet ten behoeve van het groter collectief, de gemeenschap.

Hulpverleners zijn niet de verbinders of gemeenschapsbouwers die jongeren kunnen leren actief maatschappelijk te participeren en samen een zorgzame gemeenschap te vormen met kernwaarden als loyaliteit en solidariteit die verder gaan dan het gezinssysteem. Jongerenwerkers en jeugd-welzijnswerkers zijn en kunnen dat wel. Binnen de tender werd nergens gesproken over leefbaarheid, veiligheid, wijkgericht werken, gemeenschapsopbouw, welzijnswerk en dergelijke typische thema's waar het welzijnswerk zich voor inzet. In de tender werd gesproken over jeugdzorg, jeugdhulpverlening en jeugdproblemen. Het programma van Lumens sluit daar op aan. Maar daardoor breekt de gemeente Best feitelijk gemeenschapszin af en stigmatiseert kwetsbare jeugd als probleem hebbend. De gemeente Best gaat er verder aan voorbij dat jeugd die geen problemen heeft of veroorzaakt in potentie kwetsbaar is en de afgelopen jaren zeer regelmatig preventief via de

voorziening en functie van het jongerenwerk vroegtijdig in beeld kwam. Waar vervolgens vroegtijdige interventies en ondersteuning op werden ingezet om te voorkomen dat zij probleem hebbende jongeren werden. De gemeente Best dreigt met het opheffen van het jongerenwerk WBO/Todo af te rekenen op het feit dat zij hun werk goed doen, want de jongeren die zich vanuit hun kwetsbaarheid niet ontwikkelden tot probleem hebbende of problemen veroorzakende jongeren kwamen niet bij andere maatschappelijk partners in beeld dan bij het jongerenwerk. Welzijnswerk is geen luxe voorziening, welzijnswerk voorkomt nog grotere kosten in zorg en hulpverlening.

Gevolgen voor de medewerkers

Als gevolg van de uitslag van de tender verdwijnt zoals gezegd het jongerenwerk uit Best en wordt vervangen door jeugdmaatschappelijk werk. Door de gemeente Best is op diverse momenten en door verschillende mensen aangegeven dat onze medewerkers over kunnen gaan naar Lumens. Dit valt echter nog te bezien. Twee medewerkers kunnen mogelijk over naar de nieuwe aanbieder maar twee jongerenwerkers hebben te horen gekregen dat er op dit moment geen plaats is voor hen en krijgen het advies om facebook maar in de gaten te houden. Over de door WSD gedetacheerde medewerker is nog geen helderheid, stagiaires hebben te horen gekregen dat zij hun stage niet in Best kunnen afmaken, van twee stagiaires van VSO de Korenaar wordt de stageovereenkomst zelfs beëindigd en over de 80 vrijwilligers (deels doelgroep) is helemaal nog geen duidelijkheid.

Gevolgen voor WBO

Als gevolg van het wegvallen van subsidie jeugd- en jongerenwerk moet WBO ingrijpen in haar organisatie. Een deel van de overhead wordt immers betaald uit subsidie voor jeugd- en jongerenwerk.

Doordat WBO geen enkele opdracht meer heeft in jeugdbeleid, bestaat er een grote kans dat wij , ondanks het feit dat het een pilot betreft volgend jaar bij een nieuwe tender niet meer mee mogen doen. WBO heeft dan immers geen jeugd- en jongerenwerk meer.

Bezwaar tegen besluit gemeente

Op inhoudelijke en juridische gronden heeft WBO inmiddels bezwaar aangetekend tegen het besluit van de gemeente Best met betrekking tot de tender preventief jeugdbeleid. Omdat de consequenties van dit besluit verstrekende gevolgen hebben voor de organisatie en medewerkers, is WBO gehouden om alles te doen om werkgelegenheid zoveel als mogelijk te behouden. Op advies van onze juristen hebben wij bezwaar gemaakt tegen de procedure en de gunning. WBO heeft de bestuursrechter in Den Bosch verzocht om het besluit nietig te verklaren en een voorlopige voorziening toe te kennen. Op 11 december zal de rechtbank zich buigen over ons verzoek.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over deze brief kunt u contact opnemen met Peter Kuijs, directeur van WBO op (0499) 745823

Best, 3 december 2018